

Lubelskie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli

<https://www.lscdn.pl/pl/publikacje/edutrend-tygodnia/15031,EduTrend-Tygodnia-nr-10-Czlowiek-zagadka-w-labiryncie-miasta.html>
13.03.2026, 02:53

Data publikacji: 22.01.2026

Autor: Beata Samojułuk

EduTrend Tygodnia nr 10: Człowiek – zagadka w labiryncie miasta

EduTrend Tygodnia. Zainspirowani Lubelszczyzną (nr 10)

25 stycznia obchodzimy Dzień Kryptologii – święto upamiętniające sukces polskich matematyków, którzy złamali szyfr Enigmy. Kryptologia kojarzy się głównie z wojskowością i matematyką, ale umiejętność „łamania kodów” jest równie niezbędna w literaturze. Każda powieść to zaszyfrowana wiadomość, a czytelnik – podobnie jak kryptolog – musi odnaleźć klucz do ukrytych znaczeń, motywów i ludzkich tajemnic.

Na Lubelszczyźnie ten literacki szyfr ma swój unikalny charakter, ukryty w zaułkach przedwojennego Lublina opisanego przez Marcina Wrońskiego. Jego kryminały to nie tylko zagadki detektywistyczne, ale skomplikowany kod społeczny i topograficzny, który koresponduje z psychologicznym labiryntem „Zbrodni i kary” Fiodora Dostojewskiego.

Scenariusz lekcji języka polskiego „Człowiek – zagadka w labiryncie miasta” zaprasza uczniów do wejścia w rolę śledczych-kryptologów. Zamiast depeš wojskowych, będą oni łamać „kody” miasta i ludzkiej psychiki, zestawiając duszny Petersburg Raskolnikowa z tajemniczym Lublinem komisarza Maciejewskiego.

Uczniowie uczą się patrzeć na literaturę jak na intelektualną łamigłówkę, a na Lublin – jak na planszę pełną ukrytych znaków. Zajęcia łączą analizę klasyki z literaturą regionalną, rozwijając umiejętność krytycznego myślenia: interpretacji porównawczej, refleksji, w jaki sposób przestrzeń (miasto) determinuje losy swoich mieszkańców.

Dlaczego warto?

Realizacja scenariusza:

- Rozwija kompetencje czytelnicze i wzmacnia umiejętność krytycznego myślenia – praca z szyframi (Dzień Kryptologii) uczy uczniów logicznego łączenia faktów, analiza tekstów – przekłada się na ćwiczenia interpretacyjne dotyczące, m.in. wpływu przestrzeni na psychikę człowieka, natury zła w różnych kontekstach historycznych.
- Kształtuje tożsamość lokalną, integruje wiedzę z różnych dziedzin – ukazuje Lublin jako miasto o bogatej, choć czasem mrocznej historii i literackim potencjale równym wielkim metropoliom, łączy matematyczne podstawy kryptologii oraz psychologię literatury w jedną, spójną opowieść.
- Buduje sprawczość i zaangażowanie – dzięki elementom gry detektywistycznej uczniowie przestają być biernymi odbiorcami lektury, a stają się aktywnymi badaczami tekstu.

Elementy lokalnej tożsamości i tradycji

- Lublin jako „miasto noir” – analiza mrocznego wizerunku Starego Miasta, ulicy Grodzkiej i Zamku Lubelskiego w okresie międzywojennym (na podstawie prozy Marcina Wrońskiego).
- Postać komisarza Zygmunta „Zygi” Maciejewskiego – jako przykład lokalnego bohatera literackiego, który stał się ikoną lubelskiej popkultury.
- Topografia przedwojennego Lublina – od eleganckiego hotelu Europa i kawiarni Semadeniego, po biedne zaułki dzielnicy żydowskiej. Skarbnica wiedzy o Lublinie lat 30. XX w. wieku.

Współpraca z lokalną społecznością

- Nawiązanie współpracy z Ośrodkiem „Brama Grodzka – Teatr NN” – spacer po Lublinie lat 30. XX wieku.
- Wizyta w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Hieronima

Łopacińskiego – poszukiwanie autentycznych ogłoszeń i artykułów z czasów akcji powieści Wrońskiego w starych numerach „Głosu Lubelskiego”

Lokalny akcent medialny – promocja wydarzenia

Uczniowie:

- Tworzą podcast/słuchowisko – „Kryptologiczna depesza z Lublina”, w którym w formie krótkich komunikatów radiowych streszczają śledztwo Maciejewskiego.
- Projektują interaktywną grafikę – „Mapa zbrodni i szyfrów”, łączącą literacki Petersburg z Lublinem.

Propozycje hashtagów: #Kv#ZygaMaciejewski #ZbrodniaWMieście #LubelskieSzyfry #DzieńKryptologii #WrońskiNaPolskim

Struktura zajęć

1. Faza przygotowawcza:

- Literatura o zbrodni ... /np. gatunki literackie na przełomie wieków; przykłady studium zbrodniarza/.
- Miasto w literaturze ... /np. tło, labirynt, pułapka, potwór, świadek, przyjaciel, siła niszcząca, siła motywująca/

2. Faza realizacyjna:

Uczniowie pracują w grupach na podstawie fragmentów “Zbrodni i kary” oraz “Morderstwa pod cenzurą” [/Załącznik/](#).

- Grupa I – Petersburg Raskolnikowa. Dusza człowieka i granice jego moralności.
- Grupa II – Lublin Maciejewskiego. Tożsamość mordercy i mechanizmy władzy.

następnie:

- liderzy grup prezentują wnioski,
- uczniowie w parach uzupełniają zadania/odszyfrowują informacje [/Karta pracy/](#).

3. Faza podsumowująca:

- W jaki sposób współczesny kryminał czerpie z tradycji powieści polifonicznej?
- Co lub kto determinuje ludzkie losy? - "Mapa zbrodni i szyfrów".
- Miasto to ...

[Link do oryginalnego scenariusza na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej](#)

[Audiobook](#)

Lekcja staje się inspiracją do poszukiwania kontekstów w zakresie studium zbrodni i miasta – labiryntu. Uczniowie poznają przestrzeń Lublina i Petersburga, która determinuje losy bohaterów, jest świadkiem zbrodni a jednocześnie zapisem wiedzy o epoce.

Serdecznie zapraszam

Beata Samojułuk

doradca metodyczny języka polskiego

i języka polskiego jako obcego w

LSCDN

[LSCDN-EduTrend_Tygodnia-10 pdf, 194.89 KB, 22.01.2026](#)

[Powrót do poprzedniej strony](#)

[Poprzednia strona](#)
[Następna strona](#)